

1. V následujících výpovědích vyhledejte **podměty** a určete jejich druh.

- a) Parkovat před domem je přísně zakázáno.
- b) Brzy bylo po dešti. — *primárně bezpodměta*
- c) Ta trvalá ti nesluší.
- d) Kdo se bojí, nesmí do lesa. — *vyjadr. vedl. větou podmětna*
- e) Po ráně nezůstalo ani památky. — *NEGATIV — substantivum (vyjadr.)*
- f) Kručelo mu v břiše.
- g) „Jáchyme, hoď ho do stroje“ je můj oblíbený film. *vyjadr. citatem*
- h) Za okny se rozsvítilo na sto světél. — *podřetnost*
- i) Dá mi dost práce přečíst celou mluvnici. *vyjadr. infinitivem*
- j) A tehdy se rozkřiklo, jaké je to zvláštní družstvo.
- k) V peci vyhaslo.
- l) Jen několik žáků se omluvilo.
- m) Hlásili to v televizi.
- n) Každé proč má své proto.
- o) Že je spojka podřadicí.
- p) Venku mrholí.
- q) Já, Zdena a Karel chodíme na pivo.
- r) V přehradě ubylo vody. *Genitiv Kvantitativní*
- s) U Dokoupilů čekají rodinu. *adverbiál. řady + NE VTESTU*
- t) Nás pět odešlo hned po přestávce.
- u) Těší mě, že jsi přišel.
- v) Nejprve necháme zatahnout maso.
- w) Řadou měření byla zkoušena odolnost proti korozi. *vyjadr. Subst. (výrazem složeným)*
- x) My to dokážeme. *Pronominativ = 1. os.*
- y) Karel nemohl přijít dřív, byl zaneprázdněný. On je totiž velmi vytížený. — *pronominalizovaný*
- z) Mnoho domů bylo při povodních zatopeno.
- aa) Na každém rohu bylo po hospodě. — *podřetnost*
- bb) Kolik z nás má čisté svědomí.
- cc) Je nesmírně hloupé teď odjíždět.
- dd) Jeho ano znělo nesměle.
- ee) Teče mi z nosu.
- ff) Ta moje chodí pozdě.
- gg) Já vím, kdo to udělal.
- hh) Co proti ní vaši mají?
- ii) Sytý hladovému nevěří.
- jj) Omluvil se.
- kk) Líbilo by se vám strávit jeden den na pustém ostrově?
- ll) Ve smíšené čtyřhře nás reprezentovali Nový se sestrou.
- mm) Kolik je π ?
- nn) Není třeba vysokoškolského vzdělání.
- oo) Nebýt tebe, nebyla bych dnes tady.
- pp) Letos napadalo hodně sněhu.

Cvičení predikáty

V následujících výpovědích najděte predikát a určete jeho druh

- a) Na takovou otázku ti nemohl rozumně odpovědět!
- b) Ten dokument je prošetřován policií. *stavesy jednoduchý, seř. diatese*
- c) Dobří lidé přeci ještě jsou!
- d) Honzík je hodný.
- e) Ondřej by se chtěl vrátit.
- f) Obloha byla, jako by ji vymetl.
- g) Mám hlad.
- h) Mám nov~~ý~~ počítač. *jednoduch. slov.*
- i) Mladost radost
- j) Byla bych se víc učila, kdybych to věděla.
- k) Dnes máme sobotu.
- l) Můj kamarád je kuřák.
- m) Pepíček bác do kaluže.
- n) Momentálně nejsem při penězích.
- o) Petr je jako vyměněný.
- p) Kéž bych byl tak bohatý jako ty.
- q) To auto je jen pro zlost. *predikát: je pro zlost, jednoduchý, přem. se zpon*
- r) Loupit není koupit.
- s) Já nejsem taková, jak se říká.
- t) Ani po letech v lágru se nestal podezřivým.
- u) Eva je ochotna lhát.
- v) Všechno marné.
- w) Eva přišla s křížkem po funuse. *- soustomý*
- x) Pět jablek bylo červivých.
- y) Slunečnice je květina milující slunce.
- z) Sněžku už bylo vidět.
- aa) Ten film je pro děti.
- bb) Včera večer vydatně sněžilo.
- cc) Byla jsem u vytržení. *Jed. přem. se zpon*
- dd) Demonstrace je proti stavbě spalovny. *→ Seznamicky nen. proti stavbě stavbe*
- ee) Nejsem na polévky. *→*
- ff) Situace se stávala nepřehlednou.
- gg) Vůz byl tažený koněm.
- hh) Bratr se zase musel dostat do problémů. *- analyticky složený*
- ii) Vlak se dal do pohybu. *→*
- jj) Velitel dal rozkaz vojákům.
- kk) Mohl přijít až později.
- ll) Hodlal jsem se stát králem.

nen. modální an. fáznové → Predikát může být slovní jako sežden

Mutační predikátory

Mutační predikátory lze klasifikovat na prosté mutace a akční mutace (rozdíl je v původci děje, u prosté mutace je interní, u mutace akční externí). Obě dvě skupiny implikují změnu, a proto musí být hledaná slovesa pouze dokonavá.

Prosté mutace

a) Změny stavů

1. Někdo/něco vzniká/zaniká (narodit se, zrodit se, vzniknout, vypuknout atd.).
2. Někdo/něco se stává nějakým (uschnout, zchladnout, zhoustnout, omládnout, zhubnout atd.).
3. Někdo/něco se stal(o) stejným jako někdo/něco (sladit se, připodobnit se, přizpůsobit se).
4. Někdo/něco nabývá/pozbývá něčeho (dostat, získat, vyhrát, zdědit, ztratit, pozbýt atd.).
5. Někdo/něco připadá někomu (připadnout, spadnout do klína).
6. Někdo nabývá/pozbývá něčeho (informace) (dovédět se, uslyšet, postřehnout, poznat atd.).
7. Něco se stává známým (vyjít najevo, prozradit se, provalit se, vejít ve známost atd.).
8. Někdo se dostává do nějaké polohy (stoupnout si, lehnout si, sednout si, kleknout si atd.).
9. Někdo/něco se dostává odněkud někam (dojet, dojít, vstoupit, přestěhovat se atd.).
10. Něco se dostává do/z něčeho (dostat se, vniknout, vsáknout, vypařit se atd.).
11. Někdo/něco se přizpůsobuje/nepřizpůsobuje někomu/něčemu (podřídít se, podvolit se atd.).
12. Další slovesa (načichnout, plnit se, stát se, přihodit se, šerit se, oteplít se, přitížit se atd.).

b) Změny procesů

1. Přírodní procesy (rozpršet se, dopršet, začít pršet, zahřmít, rozfoukat atd.).
2. Procesy s neživým nositelem (rozsvítit se, zablikat, zašumět, žbluňknout, zavonět atd.).
3. Psychosomatické procesy (usnout, rozesmát se, uklidnit se, mrknout, vytrpět si atd.).
4. Základní lidské akční procesy (dát se do jídla, zamilovat se, obejmout, promluvit, strávit atd.).

Akční mutace

a) Změny stavů

1. Někdo/něco způsobuje, aby existoval(o)/neexistoval(o) někdo/něco (uvařit, napsat, ušít atd.).
2. Někdo/něco způsobuje, aby se stal(o) nějakým někdo/něco (sladit, nabělit, otevřít, unavit atd.).
3. Někdo/něco způsobil(o), aby se někdo/něco stal(o) stejným s někým/něčím (přizpůsobit atd.).
4. Někdo způsobuje, aby bylo nějak (zatopit, rozsvítit, vyvětrat, zatemnit atd.).
5. Někdo způsobuje, aby bylo nějak někomu (ulevit, přitížit, vypomoci, přispět atd.).
6. Někdo způsobuje, aby měl/neměl někdo něco (dát, vzít, ukrást, sebrat, odměnit, půjčit atd.).
7. Někdo způsobuje, aby měl něco (informaci) někdo (oznámit, poručit, radit, přikázat atd.).
8. Někdo uvádí ve známost něco (prozradit, dát na vědomí, uvést ve známost atd.).
9. Někdo/něco způsobuje, aby se někdo/něco dostal(o) do nějaké polohy (položít, posadit atd.).
10. Někdo/něco způsobuje, aby se dostal(o) někdo/něco odněkud někam (vézt, strčit, skrýt atd.).
11. Někdo/něco způsobuje, aby se dostalo do/z něčeho něco (vylít, nacpat, vysypat atd.).
12. Někdo/něco způsobuje, aby se něco stalo takovým, že obsahuje něco (nasytit, naplnit).
13. Někdo způsobuje, aby bylo někdy něco (stanovit, určit, svolat).
14. Někdo/něco způsobuje, aby se přizpůsobil(o) někdo/něco někomu/něčemu (podřídít atd.).

b) Změny procesů

1. Přírodní procesy (vyvolat (déšť), přivolat (sníh)).
2. Procesy s neživým nositelem (rozehřát, rozsvítit, zašustit, zachrastit atd.).
3. Psychosomatické procesy (uspat, probudit, rozesmát, potěšit, rozhněvat atd.).

1. Podtrhněte příslovečná určení a určete jejich druh:

- a) Vzhledem k chladnému počasí jsem si připravil šálu.
- b) Na nákup jela autem.
- c) Zavřeli ho pro potulku.
- d) Nenáviděla ji až k smrti.
- e) Slunce pěkně svítilo.
- f) Stěny vybílil vápnem.
- g) Stalo se to koncem roku.
- h) Podle Petra ten film nestál za nic.
- i) Při zvýšené opatrnosti se vám v bazénu nic nestane.
- j) I přes pochyby se vydala na cestu.
- k) Karel byl zatknut policistou.
- l) Od devátého do patnáctého je možno odevzdávat seminární práce.
- m) Vydala se do hor se sestrou.
- n) Je oblečená jako do hampejzu.
- o) Pustila se do projektu s odhodláním.
- p) Připravil vejce naměkko.
- q) Vytrhnul keřík i s kořeny.
- r) Dal si panáka na kuráž.
- s) Krev se řinula proudem.
- t) Stáří stromu určíme podle letokruhů.
- u) Knihovna stojí na rohu ulice.
- v) Podivil se nad tou drzostí.
- w) Udělal to v zájmu vlasti.
- x) Kreslila temperami.
- y) Dívala se na seriál každý druhý den.
- z) Rozumíš tomu jako koza petrželi.
- aa) Stěny vybílil vápnem.
- bb) Na omak byl koberec příjemný.
- cc) V případě požáru volejte 150.
- dd) Na znamení souhlasu zvedl pravou ruku.
- ee) Do hospody přišel bez peněz.
- ff) Šla jsem do kina bez Marie.
- gg) V pohádkách se princezny proměňují v labutě.

Znáznorněte graficky (se všemi náležitostmi) stavbu následujících souvětí a doplňte interpunkci v souvětí a) a c).

a) Dominantou vstupního vestibulu se stala kašna umístěná mezi pilíři hlavního schodiště, její bazének, který zdobí bohatá mozaika a kovová plastika, jež znázorňuje chlapce se skleněnými svítícími květy od Ladislava Šalamouna, zel nějakou dobu prázdnou, vše se však změnilo v roce 1914, protože tehdy se sem nastěhoval vltavský úhoř, kterého ulovil pan Oulík.

b) V průběhu let vzala Anna rokenrol na milost, hlavně dojemné cajdáky, jako byl Lavmi tendr od Presleyho, nikdy si však nedala práci, aby zjistila, co ta slova v angličtině znamenají, poněvadž pro ni byl odjakživa tendr vagon, co se připojuje hned za lokomotivu, protože veze uhlí na přikládání do kotle.

c) Jestliže podnikatel včas neodevzdá své daňové prohlášení a neoznámí do 31. března finančnímu úřadu že mu prohlášení zpracuje daňový poradce je velmi pravděpodobné že bude platit nejen vysokou pokutu ale že se dostane do zorného pole finančních kontrolorů.

d) Zvažoval, jestli tu nemá své závaží shodit na zem a odpočinout si, ale pak tento návrh zamítl, protože se mu nechtělo vynakládat zbytečné úsilí na opětovné nasazování krosny, a navíc se tu přece nezdrží nijak dlouho, pokud tedy stihne ten vlak, co odjíždí ve čtyři hodiny.

e) Kdo má pro strach uděláno, může se vydat na cestu s námi, ale žádné ustrašence nechceme, nemáme totiž čas na neustálé zdržování, které by mohlo narušit průzkumnou operaci natolik, že by bylo nutné začít od začátku.

f) Jedna z největších záhad arabské archeologie je, kdo trilitu postavil a k čemu sloužily, a protože se z 50 procent nacházejí u pohřebišť, jedna z teorií byla, že sloužily k uctívání předků, jenže žádné kosterní pozůstatky nebyly v okolí nalezeny.

Věta jednoduchá složitější příklady

- a) Moje sestra Anna si včera večer koupila ve velkém nákupním centru nové páskové boty na vysokém, ale nikoli úzkém podpatku zdobené tepanými kovovými ozdobami zbarvenými při západu slunce temně fialovou barvou.

- b) Výstupem dvouhodinového rozhovoru s novinářem může být velmi krátká zmínka v médiu obsahující jedinou, zcela okrajovou, a navíc z kontextu vytrženou myšlenku.

- c) V denním menu restaurace Zlatý kolovrat nabízeli za velmi slušnou, a nad to na pražské poměry přijatelnou cenu vepřovou krkovičku na pivo se šťouchanými brambory s cibulkou a jemný brokolicový krém obsahující kousky zeleniny a česnekové krutony.

- d) Americká společnost Apple vyvinula pro svůj multimediální přístroj iPhone nový operační systém obsahující několik nových prvků umožňujících programátorům z jiných firem připravovat a prodávat vlastní aplikace.

1. Vypiš základní skladební dvojice z následujících vět. Jakou mají větněčlenskou platnost a jaké syntaktické vztahy jsou v nich realizovány?

- a) Pečlivá práce na zahradě navzdory přesvědčení o opaku vyžaduje opravdové nasazení a neúnavného ducha v těle.

Např.: práce – pečlivá (D/k; tj. determinace/kongruence); Po – PKS

-
- b) Sedm trpaslíků žilo v hlubokém lese v malé chaloupce se Sněhurkou velmi spokojeně.

- c) Mapa z přelomu 15. a 16. století z dílny Martina Waldsmüllera poprvé zobrazuje Ameriku jako kontinent omývaný na západní straně Tichým oceánem.

- d) V minulosti se už přihlásilo několik žen chtějících sloužit jako papežovy ochránkyně.